

СПРАВА «ВІРА ДОВЖЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF VIRA DOVZHENKO v. UKRAINE)

(Заява № 26646/07)

Стислий виклад рішення від 15 січня 2019 року

Згідно з розпорядженням Варвинської районної адміністрації (далі — районна адміністрація) 26 січня 2004 року заявниця отримала акт на право власності на земельну ділянку сільськогосподарського призначення, що офіційно посвідчувало її право власності на землю. Заявниця не зверталася із заявою про встановлення меж ділянки в натурі та не займалась землеробством. Згодом районна адміністрація без відома заявниці уклала договір оренди з приватною компанією, надавши їй в оренду землю заявниці та отримуючи за це орендну плату.

Після звернення заявниці за отриманням дозволу на встановлення меж її земельної ділянки в натурі районна адміністрація припинила дію договору оренди з приватною компанією. У липні 2005 року межі земельної ділянки заявниці були встановлені в натурі і приватна компанія припинила використовувати її землю.

Заявниця звернулася із цивільним позовом проти районної адміністрації та приватної компанії вимагаючи відшкодування за користування приватною компанією її землею у розмірі вартості зібраного з її землі врожаю.

02 червня 2006 року Варвинський районний суд Чернігівської області (далі — районний суд) задовольнив позов заявниці, вказавши, що договір оренди порушив її майнові права та мав бути визнаний недійсним, а заявниця мала право на відшкодування за користування її власністю, розмір якого дорівнював вартості зібраного з її землі врожаю. Відшкодування мали сплатити заявниці районна адміністрація та приватна компанія, оскільки вони несли солідарну відповідальність за неправомірне користування землею заявниці. Апеляційний суд Чернігівської області скасував це рішення, зазначивши, що оскільки межі землі заявниці були встановлені в натурі лише у липні 2005 року, до цієї дати заявниця не мала можливості користуватися землею та не має права на відшкодування. Верховний Суд України відмовив у розгляді по суті касаційної скарги заявниці, визнавши її необґрунтованою.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявниця скаржилась за статтю 1 Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція), що надання районною державною адміністрацією її земельної ділянки без її дозволу в оренду приватній компанії та не надання відшкодування за таке користування становило незаконне та непропорційне втручання у її право на вільне володіння відповідною земельною ділянкою.

Розглянувши скарги заявниці, Європейський суд вказав, що коли спірна земельна ділянка була надана в оренду, заявниця вже мала державний акт на право власності, який засвідчував її виключні права на неї відповідно до статті 125 Земельного кодексу України та виключав будь-яке втручання третіх осіб у її власність. У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку, що втручання у мирне володіння заявницею її майном явно порушило законодавство України та не було законним для цілей аналізу за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції. Відповідно було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;

3. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці 4 000 (чотири тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування матеріальної та моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.»